

ש"י עגנון

סופר גדול ואיש צנוע

הסופר **שמואל יוסף עגנון** נולד בעיר בוצ'ץ' שבגליציה בשנת 1887. שם המשפחה המקורי שלו היה **צ'צקס**.

ב-10 בדצמבר 1966 קיבל עגנון פרס נובל לספרות בעיר שטוקהולם שבשוודיה. בטקס קבלת הפרס אמר עגנון: **"... בזכותה של ירושלים כתבתי את כל אשר נתן ה' בְּלִיבִי וּבְעֵטִי"**.

ש"י עגנון גדל בבית של תלמידי חכמים, והדבר מורגש בכל שורה שכתב: הוא הפיר היטב את ספרות המקורות היהודית. בתחילה כתב שירים וסיפורים ביידיש, וכשהיה בן 15 כבר התפרסמו יצירותיו הראשונות.

עגנון עלה לישראל בשנת 1908, כשהיה בן 19, ומרגע זה הקפיד לכתוב רק עברית. בארץ הוא הפיר מקרוב את חייהם של החלוצים שגרו כאן, אבל התעניין מאוד בחיי החרדים בארץ ישראל.

מעניין שדווקא בתקופה זו, כשרוב היהודים שחיו בארץ התרחקו מן הדת, התקרב עגנון אל החרדים, והפך לשומר מצוות.

הסיפור הראשון שפרסם נקרא **"עגונות"**, מיד אחרי שפרסם אותו היה ברור לכולם, שעגנון הוא מגדולי הסופרים העבריים.

בתקופה זו שינה את שם משפחתו לשם עברי - עגנון על שם הסיפור שכתב **"עגונות"**. (אישה עגונה היא אישה שבעלה עזב אותה, ולא נתן לה גט).

בשנים 1913 - 1924 שהה עגנון בגרמניה, וכתב שם גרמנית. בשנת 1924 חזר לארץ התיישב בשכונת תלפיות בירושלים, ושם גר עד יום מותו.

עגנון כתב גם סיפורים ריאליסטיים, שמהם אפשר ללמוד על החיים בעיירה היהודית ועל חיי המתישבים בארץ-ישראל, וגם סיפורים סוריאליסטיים שיש בהם ניתוחים פסיכולוגיים מעניינים. מכל שורה שהוא כתב עולה הידע שלו בפילוסופיה, בספרות, בהיסטוריה, במדע וכמובן - ביהדות.

עגנון כתב בסגנון מיוחד - בלשון חז"ל (חכמינו זכרונום לברכה), והקורא העברי אינו מפיר את כל המילים, אבל אפשר לקרוא את הסיפורים שלו וליהנות מהם.

הנה, למשל, התחלה מתוך הסיפור "תהילה":

"זְקֵנָה אַחַת הָיְתָה בִירוּשָׁלַיִם. זְקֵנָה נְאֻהָ שְׁכֵמוֹתָהּ לֹא רָאִיתָם מִימֵיכֶם. צְדָקַת הָיְתָה וְחֻכְמָה הָיְתָה וְחִינְנִית הָיְתָה וְעֲנוּתָנִית הָיְתָה. אֹר עֵינֶיהָ חֶסֶד וְרַחֲמִים וְקִמְטֵי פָנֶיהָ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. אֶלְמָלֵא שְׂאִין הַנְּשִׁים יְכוּלוֹת לְהִדְמֹת לְמֵלֶאכִים הָיְתִי מְדַמָּה אוֹתָהּ לְמֵלֶאךְ אֱלֹקִים. וְעוֹד זֹאת הָיְתָה בָּהּ, זְרִיזוֹת שֶׁל עֲלָמוֹת. אֶלְמָלֵא בְּגָדֵי זְקוּנָה שְׁעָלֶיהָ לֹא נִיכָר בָּהּ שְׂמִיץ שֶׁל זְקֻנוֹת".*

ש"י עגנון נפטר בירושלים בשנת 1970.

בית עגנון נמצא ברחוב קלאוזנר 16, בשכונת תלפיות, בירושלים. זה הבית שבו גרה משפחת עגנון עשרות שנים, ואחרי מותם של בני הזוג, הפך הבית למרכז פעילות בנושא עגנון ויצירתו. הבית נשאר בדיוק כמו שהיה - החדרים, הרהיטים, הכלים, האווירה וגם הספרייה של עגנון. הבית פתוח למבקרים.

* שימו לב למילים, כמו: אֶלְמָלֵא (אילולא), עֲנוּתָנִית (צנועה), זְקוּנָה (זקנה), ולצורפים "חֶסֶד וְרַחֲמִים", "בְּרָכָה וְשָׁלוֹם", "שְׂמִיץ זְקֻנוֹת". כל אלה מילים מיוחדות לסגנון של לשון המשנה.

שאלות

1. איך רואה עגנון את הקשר שלו לירושלים לפי דבריו בטקס קבלת פרס נובל ?

---

2. מדוע שינה עגנון את שמו ?

---

3. באיזה סגנון כותב עגנון ?

---

4. ש"י עגנון היה "שומר מצוות" מה הכוונה ?

---

5. אילו סוגי סיפורים כתב עגנון ?

---

6. באילו תחומים היה לעגנון ידע רב ?

---

7. תארו את האישה הזקנה מירושלים על פי סיפורו של עגנון "תהילה".

---

8. עגנון קיבל פרס נובל לספרות, האם אתם מכירים סופרים אחרים, שזכו בפרס כזה ?

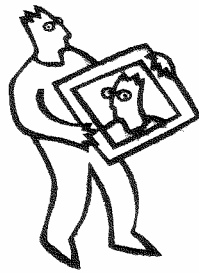

ארץ ישראל אינה נקנית אלא ביסורים.

(שמואל יוסף עגנון)

נטיית השם ביחיד וביחידה

תמונתי =	התמונה שלי	תמונה	ספרי =	הספר שלי	ספר
תמונתך =	התמונה שלך		ספרך =	הספר שלך	
תמונתך =	התמונה שלך		ספרך =	הספר שלך	
תמונתו =	התמונה שלו		ספרו =	הספר שלו	
תמונתה =	התמונה שלה		ספרה =	הספר שלה	
תמונתנו =	התמונה שלנו		ספרנו =	הספר שלנו	
תמונתכם =	התמונה שלכם		ספרכם =	הספר שלכם	
תמונתכן =	התמונה שלכן		ספרכן =	הספר שלכן	
תמונתם =	התמונה שלהם		ספרם =	הספר שלהם	
תמונתן =	התמונה שלהן		ספרן =	הספר שלהן	

התמונה שלו = תמונתו

הספר שלהם = ספרם

שימו לב ! אח שלו = אָחיו, אבא שלו = אָביו, פּה שלו = פּוּו

השלימו לפי הדוגמה.

שכן שלהם =	<i>שכנם</i>	תמונה שלו =	<i>תמונתו</i>
_____ =	בעל שלה	_____ =	תכנית שלהם
_____ =	אישה שלו	_____ =	חבר שלה
_____ =	אחות שלכם	_____ =	חברה שלו
_____ =	אח שלהן	_____ =	מכתב שלנו
_____ =	דודה שלי	_____ =	מצלמה שלך
_____ =	מכונת שלהן	_____ =	שמלה שלה
_____ =	דוד שלכן	_____ =	מעיל שלי
_____ =	נסיעה שלנו	_____ =	החלטת שלו

כתבו לפי הדוגמה.

עבודתו = <i>עבודה</i> <i>life</i>	מכוניתם = _____
משרדה = _____	דירתכם = _____
אָחיו = _____	ארצי = _____
אחותנו = _____	דרכונך = _____
חולצתך = _____	כספנו = _____

השלימו.

_____ *חברתי* החליטה לנסוע לגליל כדי לבקר אצל _____ . היא נסעה
(חברה שלי) (אח שלה)

ב_____ החדשה. ב_____ היא פגשה את _____ שגרה
(מכונית שלה) (דרך שלה) (דודה שלה)

בחיפה. _____ הזמינה אותה ל_____ . היא שמחה לפגוש את
(דודה שלה) (בית שלה)

_____ . אחר כך היא המשיכה _____ לבית _____ . היא
(המשפחה שלה) (במכונית שלה) (אח שלה)

שמחה לפגוש את _____ הנחמדה, היא פגשה גם את _____ שלומד
(האישה שלו) (הבן שלו)

בטכניון, ואת _____ שמשרתת בצה"ל. הם הראו לה תמונות של
(הבת שלו)

_____ של _____ , של _____ , של _____ , של _____
(המשפחה שלה) (אימא שלה) (אבא שלה) (אחות שלה)

_____ וגם של _____ . אכן משפחה נהדרת !
(דוד שלה) (דודה שלה)

'אין' בנטייה

אִינְיִ	אִינְךָ	אִינוּ	אִינָה	אִינְנוּ	אִינְכֶם / אִינְם / אִינְן
אִינְיִ	אִינְנוּ	אִינְנָה	אִינְנָה	אִינְנוּ	אִינְכֶם / אִינְם / אִינְן
אני	אתה	את	הוא	היא	אנחנו / אתם / אתן / הם / הן

כתבו בשלילה.

דוגמה: הסטודנטים לומדים באוניברסיטה.

הסטודנטים אינם לומדים באוניברסיטה.

	1. ראש המשלה נמצא בארץ.
	2. הרופאים שובתים.
	3. המלצרית עובדת במסעדה.
	4. הפקיד מנומס.
	5. החיילת נמצאת בחופשה.
	6. האוטובוס נוסע לירושלים.
	7. חברי הכנסת נמצאים בכנסת.
	8. אנחנו שולחים פקס.
	9. אתן מדברות בפלאפון.
	10. אתם נוסעים לחו"ל.
	11. את קוראת עיתונים.
	12. אתה גולש באינטרנט.

כתבו את המשפטים בזמן הווה, השתמשו במילה 'אין' בנטייה, לפי הדוגמה.

אִינְנִי נֹסֵעַ לְחוּ"ל.

	1. לא נסעתי לחו"ל.
	2. הרופאים לא הגיעו למרפאה.
	3. המזכירה לא ענתה לטלפונים.
	4. המלצרית לא הגישה סלטים.
	5. אתם לא התקשרתם אלינו.
	6. את לא הזמנת כרטיסים לקולנוע.
	7. הן לא עזרו לחברות שלהן.
	8. אתה לא התכוונת לבחינה.
	9. לא קנינו בגדים בקניון.
	10. אתן לא השתתפתן בטיול.

האותיות ט, ק, צ

אותיות "שכנות"

1. צליל T אחרי צ' נכתוב ב-ט' ← צט
 דוגמות: הצטער, הצטרף, הצטנן, הצטיין, הצטלם, הצטרך, הצטדק, הצטמצם
2. צליל K לפני צ' נכתוב ב-ק' ← קצ
 דוגמות: קצר, תקציר, לקצר, תקציב, קצב, קצף, קצפת, קצץ, קצוץ, קציצה, לקצץ, קצת, קצה, קצין, מקצוע
 וגם: קפץ, קיץ, קרץ
3. הצלילים K או T הסמוכים זה לזה ייפתבו כת או קט.
 דוגמות ל-כת: כתב, מכתב, להתכתב, כיתה, כתובת, כותנה, כתום, כתם, הכתים, כתר, כותרות, כותל, כתפיים
 וגם: כפתור
 דוגמות ל-קט: קטע, קטף, קטיף, קטן, הקטין, קטנטן, בנקט, מקטרת, שקט, קטל
 וגם: קימט, מקומט, קישט, מקושט, קלט, קליטה, קיט, קייטנה, תקליט, קלטת

כתבו מילים, השתמשו בצירופי האותיות האלה:

קט	כת	קצ	צט
קטנה	כתומת	מקצוץ	צטנן
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

השלימו ק' או כ', ט' או ת'.

1. קשה לי ל__תוב את ה__טע הזה.
2. __טיפ ה__ותנה ה__חיל השבוע.
3. החולצה מ__ומטת, ויש עליה __תמים.
4. __תב הטלוויזיה פרסם את הכ__בה על התאונה ה__טלנית.
5. בנינו סוכה ק__נה, וקיש__נו אותה ב__ישוטים צבעוניים.
6. ראיתי ב__לטת וידאו את הסר__: " __וטפי ה__ותנה".
7. קראנו ב__ותרות בעיתון על ה__יצוץ בת__ציב המדינה.
8. אולי ת__פצו לבקר אצלנו ב__יץ!
9. המפקד הודיע ל__צינים שיהיה __יצוץ במשכורותיהם עקב ה__יצוץ בת__ציב הביטחון.
10. אכלנו במסעדה __צת סלטים, כבד __צוץ ועוגות __צפת.
11. אני מצ__ער שלא הצ__רפתי לטיול ל__ותל המערבי.
12. הסטודנט יצ__רך להצליח בבחינו__ כדי לה__קבל לקורס __יץ.
13. העיתונאי __תב את ה__טע ה__צר שהופיע בעיתון.
14. הם __נו __לטת וידאו ב__ניון החדש.
15. דן הצ__לם, ושלח את ה__מונה לחבר__ו שרית.
16. הוא לבש חולצת __ותנה בעלת __פתורים __תומים ק__נים.
17. אתם תצ__רכו ללמוד באוניברסי__ה כדי לרכוש מ__צוע.
18. בחופשת ה__יץ הש__תפו תלמידי ה__יתה ב__ייטנה.
19. אפשר ל__טוף פ__ריות ביער, ואפשר ל__נות אותן בחנו__יר__ות.
20. ה__צין הצ__יין בתפקידו ובעבוד__ו המ__צועית.
21. תלמידי ה__יתה __ראו ק__ע __צר מתוך ה__תבה של העיתונאי.
22. ת__ציב הביטחון יצ__מצם עקב __יצור השירות הצבאי.
23. מתי תכ__בי מ__תב לאחו__ך שנמצא__ בארצו__הברי__?